

Всеукраїнський студентський економічний форум 6. Транснаціональні корпорації у міжнародній конкуренції. Проблеми монополізації ринків. 27.05.2019

Зміст

Конкуренція в сучасній глобальній економіці розвивається швидкими темпами і щоразу доповнюється новими формами та методами. Це змушує компанії швидко реагувати на зміни, виробляючи власні унікальні механізми впливу та боротьби з конкурентами з метою збільшення власних прибутків. Не всі компанії володіють достатнім рівнем потенціалу та ресурсів щоб змагатися за нові ринки та прихильність споживачів. Існують компанії для яких боротьба за владу на ринку складає основу місії. Це - ТНК!

Зосередивши увагу на проблемах глобальної стабілізації економічних процесів та не вирішивши їх, уряди держав втрачають керованість над корпораціями. Останні в свою чергу поступово збільшують свій вплив на світову економіку та конкуренцію, змушуючи держави йти на поступки заради своїх інтересів. Доцільно наголосити, що в умовах розвитку міжнародної економіки транснаціональні корпорації становлять загрозу розвитку міжнародній конкуренції. Для глобальної економічної безпеки зараз існує необхідність створення нових механізмів та засобів регулювання конкуренції між корпораціями.

Транснаціональна корпорація (ТНК) – це акціонерне товариство, діяльність якого не обмежена державними кордонами однієї країни. ТНК виконує основну частину своїх операцій за межами країни реєстрації, у кількох країнах, де є мережа відділень, філій, підприємств.

Ціна в конкурентній боротьбі поступово втрачає свій вплив. Насамперед це пов'язано зі стрімким розвитком телебачення, Інтернету, масштабних маркетингових і рекламних кампаній, нових методів боротьби за освоєння ринків. Новітні технології дозволяють транснаціональним корпораціям досягати конкурентних переваг не зменшуючи при цьому рівень цін. Владу над розвитком ринку сьогодні сконцентровано в руках керівників ТНК. Ця влада має більший рівень впливу ніж влада урядів держав. Якщо для останніх своєрідним обмеженням сфер впливу є територіальні кордони, то у ТНК такі обмеження відсутні.

За підрахунками Дж. Глаттфельдера (швейцарського математика) 147 ТНК володіють більш ніж половиною світових ресурсів. Метод підрахунку вченого полягав в припущенні, що у світі існує близько 37 млн. компаній. З цієї сукупності команда вчених відібрала 43060 компаній, що належать ТНК і виявила їх загальні активи.

Вченими було побудовано модель, яка показувала, як одні ТНК контролюють інші через володіння пакетами акцій.

Модель виявила ядро з 1318 компаній, які мали найбільше непрямих зв'язків з іншими.

Уміру того, як вчені розплутували павутину відносин власності, з'ясувалося, що ці 1318 компаній в свою чергу колективно належать 147 корпоративним монстрам.

Ось такий вигляд має мережа глобального корпоративного управління – результат даного дослідження. Бачимо, що в центрі концентруються найбільші за впливом ТНК, а ззовні – корпорації з меншою сферою впливу. Усі вони між собою поєднанні нерозривними двохсторонніми зв'язками, без яких було б неможливим їх функціонування. Щоб вижити в конкурентній боротьбі одні компанії об'єднуються, більші поглинають менших шляхом купівлі чи злиття. Таким чином відбувається монополізація ринків. Дану діяльність ТНК регулюють антимонопольні органи, однак, не завжди ефективно.

Процесам монополізації часто сприяють і самі держави надаючи ряд привілеїв корпораціям, впроваджуючи пільгові системи оподаткування (субсидіювання діяльності ТНК). Це є позитивним для самих компаній, однак веде до зростання рівня монополізації ними внутрішнього та зовнішнього ринків. Оскільки усі заощадженні кошти завдяки субсидіям вкладаються в розвиток і розширення самих компаній та завоювання ними нових ринків.

Отже, сьогодні ТНК забезпечують біля 50% світового промислового виробництва, на ТНК приходить 70% світової торгівлі, причому 40% цієї торгівлі відбувається в середині ТНК, які проходять не по ринкових цінах, а по так званих трансфертних цінах, які формуються не під тиском ринку, а під довгостроковою політикою материнської корпорації. Найбільші ТНК мають бюджет завбільшки бюджету деяких країн. Зі 100 найбільших економік світу 52 – ТНК, інші – держави. Причому частка держав поступово скорочується. 80% зареєстрованих патентів належать ТНК, адже вони фінансують понад 80% науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт. ТНК – це не тільки виробничі компанії, але й транснаціональні банки, телекомунікаційні компанії, страхові та аудиторські компанії, інвестиційні та пенсійні фонди.

З вище вказаного можна зробити висновок, що вагомим чинником, який перешкоджає розвитку міжнародній конкуренції є ТНК, а саме їхня боротьба між собою. Дана діяльність далеко не завжди є чесною і законною, що призводить до появи такого явища як «недобросовісна конкуренція». Доцільно зауважити, що не завжди подібні цінові змови викриваються, і вкрай рідко за це несуть відповідальність самі організатори. Найчастіше жертвами таких транснаціональних недобросовісних угод стають звичайні покупці товарів які

навіть не підозрюють що переплачують значні суми, що пізніше приносять надприбутки власникам ТНК.

З цього приводу дуже хвилюються антиглобалісти, оскільки вважають, що ТНК монополізують національний ринок та знищують державний суверенітет. Такі дії вони називають економічною війною проти громадян. Великі країни здатні боротися з ТНК за допомогою антимонопольного регулювання, але й там ТНК у деяких сферах досягають значного успіху.

Також критикують ТНК за їх над можливості у сфері виробництва й екологічні організації, оскільки хвилюються за підтримку у різноманітних регіонах екологічного стану, який виявиться надто коштовним для таких обсягів потужності.

Таким чином, сьогодні конкуренція у світі розгортається, насамперед, між ТНК, вона ж приводить до монополізації ними окремих ринків.

Саме тому ми бачимо дивні зміни у структурних процесах української економіки, яка ще нещодавно мала чисельні переваги за окремими галузями. І це проблема планетарного масштабу. Уряди усіх розвинутих країн пильно стежать за механізмами регулювання міжнародної конкуренції та монополізації ринків. Маємо і ми долучатися до цього процесу.